

διάθεσιν παραδόξως κλαυσίγελων, τὴν ὁποίαν μάτην μέχρι τοῦδε ἐπειράθησαν νὰ ἐρμηνεύσωσιν οἱ ποιηταί, οἱ συντρίβοντες τὸ ἀνερμάτιστον αὐτῶν σκάφος καθ' ὅλων τῶν ὑφάλων τῆς πλάνης καὶ τῆς ὑπερβολῆς.

Τόσον μακρὰν πρέπει νὰ ἀνατρέξῃ ὁ φιλόσοφος, ἂν θέλῃ νὰ ἐξηγήσῃ φυσικῶς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν γεννοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ τ' ἀνῶνυμα χρώματα καὶ ἡ ἡρεμία τῆς δύσεως. Εἶνε μάλιστα δυνατόν νὰ προεικάζῃ καὶ τί ἡμπορεῖ νὰ συμβῆ εἰς τὸ μέλλον. Ἄν ἡ κληρονομικότης θὰ μεταβιβάξῃ τὸ αἶσθημα ὁλονὲν ἀσθενέστερον, οἱ δὲ ὕροι τοῦ βίου θὰ μεταβάλλωνται ὁλονὲν πε-

ρισσότερον, μετὰ τινὰ χρόνον ἢ δύσιν, ἢ ὥρα τῆς ἀναπαύσεως, ἢ ἐκλύουσα τώρα εἰς ἡρεμον ἀλλ' ἀόριστον εὐτυχίαν, θὰ εἶνε ὡς ἤτο ἄλλοτε ἢ ἀνατολή, ἢ ὥρα ἢ πλήρης σφρίγγους, ἢ ἀρχὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ζωῆς. Ἄλλ' ἕως οὗ συμβῆ τοῦτο καὶ ἀπεκδυθῆ ἢ δύσιν τοῦ μυστηρίου της, πρέπει βεβαίως νὰ διαδεχθῶσιν ἀλλήλας ἀπειρία δύσεων καὶ ἀνατολῶν· πρὸς τοσοῦτον δὲ χρόνον παραβαλλόμενοι θὰ εἶνε ὡς μία στιγμὴ καὶ οἱ τεσσαράκοντα αἰῶνες, οἵτινες ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν πυραμίδων ἐθεώρουν τὸν στρατὸν τοῦ Ναπολέοντος.

Πρὸ τῆς παιδείας τῆς Ζακύνθου, 14 Φεβρουαρίου 1891.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΜΟΥ

Ο Ι Θ Ε Ο Ι

Μοῦ φάνηκεν ἓνα ὄνειρο ἔς τὰ δυνατὰ φτερά του

Πῶς μ' ἄρπαξε μὰ μέρα

Κι' ὀλόγηλα μ' ἀνέβασεν ἀπὸ τὴ γῆ ἐδῶ κάτω

Στὸν ἄπλαστον κι' ἀπέραντον αἰθέρα.

Καὶ μὲ τὸ φῶς τὸ ἀσάλευτον, ὁποῦ ποτὲ δὲν ἔχει

Ἀνατολὴν καὶ Δύσι,

Στὰ βάθη ἀντίκρουσα τὴ Γῆ, ποῦ ὅλο κυλάει καὶ τρέχει,

Χωρὶς νὰ ξέρῃ ποῦ θὰ σταματήσῃ.

Τὴν εἶδα σὰν ἀτέλειωτο κι' ὀλάνοιχτο βιβλίον·

Κ' ἐδιάβαιναν οἱ αἰῶνες

Γεμάτοι φρίκη, σκοτεινιά, λαμπράδα, μεγαλεῖο,

Ἐνὰ νάντανε τρανοῦ ζωγράφου εἰκόνες.

Καὶ μέσα ἐκεῖ τὰ μάτια μου σὲ δυὸ θωριαὶς μεγάλαις

Καρφώθηκαν· ἀκτῖνες

Ταῖς ἔλουζαν, ἔς τὸ πλάγι τους χλώμιαζαν ὄλαις ἢ ἄλλαις.

Καὶ λησιμονύθηκα μπροστὰ ἔς ἐκείναις.

Ἡ πρώτη ἀπὸ τῆς θάλασσας τὴν τρίσβαθην ἀγκάλῃ,

Τῶν ἀστεριῶν ἀστέρι,

Ἄφροῦπλαστῃ, ἠλιοστάλαχτῃ γεννιέται καὶ προβάλλει,

Ρόδα καὶ χαϊδία κλεῖ ἔς τὸ κάθε χέρι.

Μαζί της ἔρωτες, πουλιά, θεριά, δελφίνια, πλῆθη

Νεραΐδες, ὄλαις, ὄλοι...

Κ' ἡ Πλάσις γιὰ νὰ τὴν δεχθῆ ξανάνωσε κ' ἐχύθη,

Σὰ μοσχοβολισμένο περιβόλι.

Κ' ἡ δεύτερη... Σ' ἑνὸς βουνοῦ ραχούλα ἀνταριασμένη

Μαρτυρικός, ὠραῖος,

Φορεῖ στεφάνι ἀκάνθινο, σκύβει, βογγάει, πεθαίνει
Εἰς τὸν Σταυρὸν ἐπάνου ὁ Ναζωραῖος.

Χύνεται ἡ νύχτα, σειέται ἡ γῆ, κ' ἡ Πλάσις πέρα πέρα
Μαρμάρωσε καὶ στέκει
Ἄπ' τοῦ παιδιοῦ τῆς τὸ χαμὸ πεντάρφανη μητέρα
Ποῦ τὴν ἐχτύπησε τ' ἀστροπελέκι.

Καὶ τότε μέσα ἀπ' τὰ βαθειὰ τὰ φυλλοκάρδια νοιώθω
Μιά προσευχὴ νὰ βγαίνει
Ἔτσι μὲ πόνο χριστιανοῦ κ' εἰδωλολάτρου πόθο
Μαζί, παράξενα ζευγαρωμένη :

— ὦ ταῖρι ποῦ τὸ θρόνο σου τετράπηλο ἔχεις στίσει,
ὦ Κύριε ! ὦ Μεσσία !
Χαίρετε, θλίψη καὶ χαρά, τρισάγιο μεθύσι,
Τρισάγια θυσία !

ὦ ! χαῖρε ποῦ τ' ἀνθρώπινο κορμὶ τ' ἀποθεώνεις,
Οὐρανογεννημένη.
Χαῖρε κ' Ἐσὺ ποῦ τῆς ψυχῆς πατρίδα φανερώνεις
Καινούρια, ὄνειρευμένη !

ὦ ! χαῖρε ποῦ γεννήθηκες γιὰ μᾶς μὲ γέλιο πλάνο
Ἐπὶ μαγικὸ σου στόμα,
Κ' Ἐσὺ ποῦ πέθανες γιὰ μᾶς καὶ ἔς τὸν Σταυρὸν ἐπάνω
Μ' ἀγάπης λόγια ἀκόμα !

Θεά ! ἔς τὴν γῆν κατέβασες τὸν οὐρανὸ μὲ χέρια
Φωτοπεριχυμένα,
Θεέ ! κ' ἀνέδωκεν ἡ γῆ ψηλότερ' ἀπ' τ' ἀστέρια
Πιστεύοντας Ἐσένα !

Τοῦ κόσμου ποῦ ὄνειρεύεται καὶ κλαίει κ' ἀναγαλλιάζει
Σεῖς εἶσθε οἱ δύο πόλοι,
Σεῖς ἡ διπρόσωπη Ζωὴ ποῦ λάμπει κ' ἀγκαλιάζει
Τὴν οἰκουμένην ὅλη !

Κι' ἂν καμμιὰ μέρα ὁ ἄνθρωπος ἐψώσῃ τὸ κεφάλι
Ὡς τὰ οὐράνια ὕψη
Καὶ κάθε δύναμι ἀρνηθῆ, κάθε θεὸ προσβάλη,
Κάθε βωμὸ συντρίψῃ,

Καὶ γκρεμισμένοι ἀπὸ ψηλὰ οἱ θεοὶ ἔς τὰ καταχθόνια
Ἀσημονηθοῦν κ' ἐκεῖνοι,
Πάντα θεοὶ θὰ εἶνε τῆς γῆς ἡ Ἐμμορφία ἡ αἰώνια
Κ' ἡ αἰώνια Καλοσύνη !